

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Athanasios Kalfelis proti bance Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co. a dalším, věc 189/87, Recueil 1988, s. 5565*

Klíčová slova:

Ustanovení čl. 5 odst. 3 a čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy – Pluralita žalovaných – Pojem deliktu a kvazideliktu

Předmět:

Žádost, kterou Soudnímu dvoru zaslal na základě protokolu ze dne 3. června 1971 Bundesgerichtshof ohledně výkladu Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, a která směřuje ve sporu probíhajícím před tímto soudem k získání rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 5 odst. 3 a čl. 6 odst. 1 úmluvy ze dne 27. září 1968

Skutkové okolnosti:

I – Skutkové okolnosti a řízení

A – Skutkové okolnosti

1) Průběh původního řízení

Banka Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co., známá pod názvem HEMA, je soukromý bankovní ústav, který má sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem a v současné době je v likvidaci. Založila v Lucemburku banku Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA, dceřinou společnost se 100 % podílem. Ernst Markgraf je zplnomocněný zástupce banky Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co. ve Frankfurtu nad Mohanem. V rozhodné době byl zaměstnancem zahraničního oddělení této banky.

V době od března 1980 do července 1981 uzavřel Athanasios Kalfelis s bankou Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA (tedy bankou se sídlem v Lucemburku), s pomocí E. Markgrafa a prostřednictvím banky Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co. ve Frankfurtu nad Mohanem, hotovostní a termínované burzovní operace týkající se stříbra a zaplatil při té příležitosti částku 344 868,52 DM bance v Lucemburku.

Termínované operace A. Kalfelise skončily s celkovou ztrátou. Dotyčný tedy napadl oba bankovní ústavy i E. Markgrafa z důvodu, že ho neinformovali o rizicích termínovaných operací a že mu zatajili, že banka se sídlem v Lucemburku abnormálně zvýšila cenu svých provizí ze zprostředkování a neuzavřela souvztažné transakce.

Za těchto podmínek požádal, aby bylo třem žalovaným uloženo společně a nerozdílně zaplatit částku 463 019,08 DM včetně úroků, opíraje svůj nárok o smluvní odpovědnost žalovaných za porušení informační povinnosti a o deliktní odpovědnost podle ustanovení čl. 823 odst. 2 BGB (Bürgerliches Gesetzbuch) ve spojení s článkem 263 StGB (Strafgesetzbuch) a článkem 826 BGB, z toho důvodu, že žalovaní mu způsobili újmu chováním, které je v rozporu s poctivými zvyklostmi (sittenwidrig – gegen die guten Sitten, článek 826 BGB). Kromě jiného založil svou žalobu na bezdůvodném obohacení, když tvrdil, že termínované operace, které provedl, byly odvolatelné.

* Jednací jazyk: němčina

Banka Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA se sídlem v Lucemburku zpochybnila u všech soudních instancí mezinárodní a územní příslušnost německých soudů. V první instanci se Landgericht ve Frankfurtu nad Mohanem prohlásil za příslušný na základě čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy, pokud jde o delikt. Žalobu však prohlásil za neopodstatněnou. Soud, k němuž bylo podáno odvolání, šestnáctý občanskoprávní senát Oberlandesgericht ve Frankfurtu nad Mohanem, potvrdil rozsudkem ze dne 23. ledna 1986 zamítnutí žaloby podané proti bance se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem a proti E. Markgrafovi. Pokud jde o žalobu podanou proti bance se sídlem v Lucemburku, Oberlandesgericht připustil, že jeho příslušnost může být dána na základě čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy, podle jehož znění může být osoba žalována u soudu, v jehož obvodu má bydliště některý z žalovaných, je-li žalováno více osob společně. Ve věci samé vyhověl žalobě na bezdůvodné obohacení, pokud jde o částku 185 188,98 DM. Oberlandesgericht měl totiž za to, že vzhledem k tomu, že se jedná o termínované operace a žalobce není obchodníkem, měly tyto operace odvolatelnou povahu.

A. Kalfelis i banka Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA, podali mimořádný opravný prostředek proti tomuto rozsudku. Druhý občanskoprávní senát Bundesgerichtshof zamítl mimořádný opravný prostředek A. Kalfelise v tom ohledu, že je namířený jednak proti zamítnutí jeho žaloby vedené proti bance Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co. ve Frankfurtu nad Mohanem ze strany Oberlandesgericht, a jednak proti E. Markgrafovi. Ve zbývající části připustil mimořádný opravný prostředek jak A. Kalfelise, tak banky Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA v Lucemburku.

2) Spor u Bundesgerichtshof

Při rozhodování o své příslušnosti Oberlandesgericht shledal, že podmínky použití čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy jsou splněny. Právě tuto skutečnost však banka Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA popírá před Bundesgerichtshof, a tvrdí, že zásadou je podat žalobu u soudu, v jehož obvodu má bydliště žalovaný a že čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy, který zakládá odchylku od této zásady, musí být vykládán striktně. Toto ustanovení by se podle ní mělo používat jen v případě vzájemné souvislosti, jak je definována čl. 22 pododstavcem 3 úmluvy, to znamená, pouze pokud se jedná o „žaloby, mezi nimiž je dán vztah tak úzký, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo možnosti dojit v oddělených řízeních k protichůdným soudním rozhodnutím“.

Bundesgerichtshof nesdílí a priori tento názor a má za to, že pro použití čl. 6 odst. 1 stačí, aby se žaloby týkaly stejných konkrétních skutkových okolností a v zásadě podobných práv jako v případě solidárních spoludlužníků. Bundesgerichtshof však poznamenává, že takto položená otázka by byla bezvýznamná, kdyby německé soudy mohly opírat svou pravomoc o ustanovení čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy, podle nichž osoba může být ve věcech deliktu nebo kvazideliktu žalována u soudu místa, kde došlo ke škodné události. Bundesgerichtshof se nicméně dotazuje, zda pojem deliktu je pojmem autonomním, který musí být definován v rámci úmluvy, nebo zda má být jeho obsah určen s odkazem na mezinárodní právo soukromé rozhodujícího soudu. Soud rozhodující v původním řízení zřejmě nevyloučil, že s ohledem na německé právo mohou být sporné skutkové okolnosti kvalifikovány jako delikt; pak se ale nabízí otázka, zda jsou německé soudy rovněž příslušné, pokud jde o body žaloby A. Kalfelise založené na porušení smlouvy a na bezdůvodném obohacení.

B – Právní rámec sporu

Článek 2 Bruselské úmluvy stanoví:

„s výhradou ustanovení této úmluvy mohou být osoby, které mají bydliště na území některého smluvního státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto státu“.

Oddíl 2 hlavy II stanoví různé případy „zvláštní příslušnosti“. V první řadě podle článku 5:

„osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být v jiném smluvním státě žalována:

„1. pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

...

3. ve věcech deliktu nebo kvazideliktu u soudu místa, kde došlo ke škodné události“.

Za druhé, článek 6 stanoví, že:

„Osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být též žalována,

1. je-li žalováno více osob společně, u soudu, v jehož obvodu má bydliště některý z žalovaných;

...“

Za těchto podmínek položil Bundesgerichtshof Soudnímu dvoru následující otázky:

- „1) a) Má být čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy vykládán v tom smyslu, že musí existovat vzájemná souvislost mezi žalobami podanými proti různým žalovaným?
- b) Za předpokladu, že se má odpovědět na otázku a) kladně, existuje vzájemná souvislost mezi žalobami podanými proti různým žalovaným, požadovaná za účelem použití čl. 6 odst. 1, jsou-li žaloby v zásadě podobné z faktického i právního hlediska (prostá souvislost), nebo může být souvislost přípustná jen tehdy, pokud se zdá účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání protichůdných rozhodnutí v oddělených řízeních (například v případech nedělitelnosti)?
- 2) a) Má být pojem „delikt“, uvedený v čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy, vykládán autonomně, nebo má být vymezen podle práva použitelného v projednávaném případě (lex causae), které je určeno mezinárodním právem soukromým rozhodujícího soudu?
- b) Přiznává čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy také, z důvodu vzájemné souvislosti, vedlejší příslušnost v oblasti nespádající pod deliktní jednání v rámci žaloby založené na deliktní a smluvní odpovědnosti a na bezdůvodném obohacení?“

Usnesení Bundesgerichtshof bylo zapsáno v kanceláři Soudního dvora dne 16. června 1987.

V souladu s článkem 20 Protokolu o statutu Soudního dvora Evropských společenství byla písemná vyjádření předložena dne 24. srpna 1987 německou vládou, zastoupenou Christofem Böhmerem jako zmocněncem, dne 14. září 1987 Komisí Evropských společenství, zastoupenou Jörnem Pipkornem, členem její právní služby, ve spolupráci s Wolf-Dietrichem

Krause-Ablassem, advokátem, a žalobcem v původním řízení, zastoupeným Haraldem Aderholdem, advokátem, dne 25. září 1987 vládou Italské republiky, zastoupenou Oscarem Fiumarou, avvocato dello Stato, a dne 1. října 1987 britskou vládou, zastoupenou H.R.L. Pursem, ve spolupráci s M.C.L. Carpenterem, jako zmocněnci.

Na základě zprávy soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení bez důkazních opatření.

II – Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru

Je třeba nejprve poznamenat, že strany sporu, stejně jako jednotlivé vlády a Komise souhlasí s uznáním použitelnosti úmluvy v případě sporných skutkových okolností. Rovněž souhlasí s uznáním, že přezkoumání pravidel příslušnosti musí být učiněno v okamžiku zahájení sporu u Landgericht ve Frankfurtu nad Mohanem a že výsledek různých žalob A. Kalfelise v každém ze stadií řízení nemá význam pro použití pravidel příslušnosti.

A- *K výkladu čl. 6 odst. 1 úmluvy*

1) *Žalobce v původním řízení* trvá na doslovném výkladu čl. 6 odst. 1. Zdůrazňuje za prvé, že je nesprávné tvrdit, jak to dělá Bundesgerichtshof, že Oberlandesgericht se za účelem určení své příslušnosti opíral o vzájemnou souvislost mezi různými žalobami. Článek 6 se totiž podle A. Kalfelise použije na základě pouhé skutečnosti, že je několik osob žalováno společně. Podpůrně tvrdí, že pokud je vyžadován nějaký vztah mezi různými žalobami, aby bylo možno použít čl. 6 odst. 1, postačí, aby byla mezi těmito žalobami prostá souvislost, aniž by byla požadována skutečná nedělitelnost. Článek 22 úmluvy se týká jiných okolností.

2) Německá, italská a britská vláda jsou stejně jako Komise toho názoru, že je třeba, aby existoval vztah mezi jednotlivými žalobami, a v důsledku toho i mezi jednotlivými žalovanými, aby bylo možno použít ustanovení čl. 6 odst. 1.

Německá vláda stejně jako Komise trvá na nezbytnosti autonomního výkladu tohoto kritéria vztahu mezi jednotlivými žalobami v rámci úmluvy. Německá vláda tvrdí, že v případě zvláštní příslušnosti je namísto restriktivní výklad, má však za to, že postačuje, aby jednotlivé žaloby, podané proti různým žalovaným, měly souvislost z faktického i právního hlediska při jejich podání, aniž by byla tato podmínka souvislosti příliš úzce vykládána. Vzhledem k tomu považuje za irelevantní odkaz na článek 22 úmluvy.

Italská vláda má za to, že je třeba, aby existoval vztah mezi jednotlivými žalobami a mezi jednotlivými žalovanými, jako například ten, který existuje mezi solidárními spoludlužníky. V tomto ohledu se opírá o Jenardovu zprávu (Úř. věst. č. C 59, 5. 3. 1979, s. 5), často uváděnou v této oblasti, a má za to, že za těchto podmínek stačí prostá souvislost. Je ostatně toho názoru, že právě prostá souvislost, a nikoliv nedělitelnost, vyplývá z ustanovení článku 22 úmluvy.

Britská vláda uvádí, že cílem čl. 6 odst. 1 je zabránit tomu, aby byla přijímána protichůdná rozhodnutí a že tato ustanovení se neomezují jen na případy nedělitelnosti. Aniž by byla zbavena svého obsahu zásada uvedená v článku 2 úmluvy, má za to, že pro možné použití ustanovení čl. 6 odst. 1 je třeba, aby byly žaloby v zásadě podobné z faktického a právního hlediska.

Komise se opírá o rozlišení mezi prostou nebo nezbytnou pluralitou žalovaných. Má za to, že čl. 6 odst. 1 se musí použít v prvním případě, tj. když žaloby, podané proti několika žalovaným, jsou v podstatě podobné z faktického a právního hlediska. Jako příklad uvádí

žaloby podané proti spoludlužníkům, proti hlavnímu dlužníkovi a ručiteli, proti majitelům pozemků a osobnímu dlužníkovi za pohledávku, která je předmětem hypotéky zapsané v hypotečním rejstříku, nebo proti osobám, které se společně dopustily protiprávního jednání.

B – K výkladu čl. 5 odst. 3 úmluvy

Britská vláda stejně jako Komise tvrdí, že pokud Soudní dvůr přihlédne na jejich návrh k nutnosti prosté souvislosti pro použití čl. 6 odst. 1, bude tento text stačit k založení příslušnosti německých soudů ve sporu v původním řízení, a za těchto podmínek nebude účelné rozhodovat o výkladu čl. 5 odst. 3.

1) A. Kalfelis namítá, že pojem „věcí týkajících se deliktu“ musí být definován za použití mezinárodního práva soukromého rozhodujícího soudu. Podpůrně uplatňuje, že znění čl. 5 odst. 3 je dostatečně široké, poněvadž hovoří o „věcech týkajících se kvazideliktu“ pro založení příslušnosti soudu rozhodujícího ve sporu v původním řízení. Uplatňuje rovněž, že tato příslušnost s sebou nutně nese i příslušnost k rozhodnutí o vedlejších žalobách, to znamená těch, které jsou odůvodněny neplněním smlouvy nebo bezdůvodným obohacením.

2) Německá a italská vláda mají stejně jako Komise za to, že v rámci úmluvy je třeba přijmout autonomní výklad pojmu „věcí týkající se deliktu nebo kvazideliktu“. Italská vláda a Komise poukazují na to, že to již ostatně připustil Soudní dvůr, pokud jde o čl. 5 odst. 1 týkající se smluvních záležitostí, ve svém rozsudku ze dne 22. března 1983, Peters (34/82, Recueil s. 987).

Německá vláda má však za to, že není možné připustit, aby se na příslušnost vyplývající z použití čl. 5 odst. 3 naroubovaly další příslušnosti, což by ostatně nemělo znamenat velké nevýhody.

Italská vláda má naopak za to, že jestliže má několik žalob vzájemnou souvislost, vedlejší žaloba musí následovat hlavní, tak jak Soudní dvůr již rozhodl ve svém rozsudku ze dne 15. ledna 1987, Shenavai (266/85, Recueil s. 239).

Komise se domnívá, že tento problém vedlejších žalob odlišných od deliktu musí být rovněž řešen autonomně v rámci úmluvy a že v tomto směru musí převážet myšlenka řádného výkonu spravedlnosti, což znamená, že všechny žaloby budou podány soudu, který rozhoduje o smluvních záležitostech. Komise v tomto ohledu odkazuje na výše uvedený rozsudek ze dne 22. března 1983, Peters.

Britská vláda uvádí, že by bylo vhodnější definovat pojem deliktu s použitím pravidel mezinárodního práva soukromého rozhodujícího soudu. Pojem deliktu je totiž v různých státech velmi rozdílný. Britská vláda tedy připouští, že by to mohlo vést k odlišnému použití článku 5 v jednotlivých státech. Za těchto podmínek se přiklání k řešení, kterým je jednotný pojem deliktu nebo kvazideliktu pro účel použití čl. 5 odst. 3 úmluvy, který se týká jen pravidel příslušnosti, přičemž spor ve věci samé by se řídil podle mezinárodního práva soukromého rozhodujícího soudu. Z toho vyplývá, pokud jde o druhý aspekt otázky, tj. o osud vedlejších žalob, že rozhodující soud by o nich mohl rozhodnout jen tehdy, pokud by tyto žaloby byly odůvodněny deliktem nebo kvazideliktem. V opačném případě by bylo třeba hledat za účelem zachování příslušnosti dotčeného soudu jiný základ pro příslušnost v rámci Bruselské úmluvy.

Právní otázky:

- ¹ Usnesením ze dne 27. dubna 1987, došlým Soudnímu dvoru dne 16. června 1987, Bundesgerichtshof položil, na základě protokolu ze dne 3. června 1971 týkajícího se výkladu Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech Soudním dvorem (dále jen „úmluva“), dvě předběžné otázky týkající se výkladu čl. 5 odst. 3 a čl. 6 odst. 1 úmluvy.
- ² Tyto otázky byly vzneseny v rámci sporu mezi A. Kalfelisem na jedné straně a bankou Schröder, Münchmeyer, Hengst a Cie se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem, bankou Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA, se sídlem v Lucemburku, dceřinou společností prvně jmenované a konečně E. Markgrafem, zmocněncem první banky, na straně druhé.
- ³ V době od března 1980 do července 1981 uzavřel A. Kalfelis s bankou v Lucemburku, prostřednictvím banky ve Frankfurtu nad Mohanem a prostřednictvím zmocněnce této banky, hotovostní a termínované burzovní operace týkající se stříbra a zaplatil za tímto účelem 344 868,52 DM bance v Lucemburku. Termínované operace skončily s celkovou ztrátou. A. Kalfelis se svou žalobou domáhá toho, aby od žalovaných jakožto od nedílných spoludlužníků obdržel úhradu částky 463 019,08 DM včetně úroků. Svou žalobu zakládá na smluvní odpovědnosti z důvodu porušení informační povinnosti a na deliktní odpovědnosti podle ustanovení čl. 823 odst. 2 BGB (německý občanský zákoník) ve spojení s články 263 StGB (německý trestní zákoník) a 826 BGB vzhledem k tomu, že žalovaní mu způsobili újmu svým chováním odporujícím dobrým mravům. Kromě toho zakládá svou žalobu na bezdůvodném obohacení, poněvadž smlouvy týkající se termínovaných burzovních operací, konkrétně termínovaných operací týkajících se stříbrného kovu, na základě kogentních ustanovení německého práva nezavazují strany, a mohl by tedy požadovat zpět částky, které zaplatil.
- ⁴ Poněvadž banka Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA ve všech stádiích řízení vznesla námitku nepřislušnosti německých soudů, Bundesgerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující otázky:
- „1) a) Má být čl. 6 odst. 1 Bruselské úmluvy vykládán v tom smyslu, že musí existovat vzájemná souvislost mezi žalobami podanými proti různým žalovaným?
- b) Za předpokladu, že se má odpovědět na otázku a) kladně, existuje vzájemná souvislost mezi žalobami podanými proti různým žalovaným, požadovaná za účelem použití čl. 6 odst. 1, jsou-li žaloby v zásadě podobné z faktického i právního hlediska (prostá souvislost), nebo může být souvislost připuštěna jen tehdy, pokud se zdá účelné žaloby projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání protichůdných rozhodnutí v oddělených řízeních (například v případech nedělitelnosti)?
- 2) a) Má být pojem „deliktu“ podle čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy vykládán autonomně, nebo má být vymezen podle práva použitelného v projednávaném případě (lex cause), které je určeno na základě mezinárodního práva soukromého rozhodujícího soudu?
- b) Zakládá čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy také, z důvodu souvislosti, vedlejší příslušnost v oblasti nespádající pod deliktní jednání v rámci žaloby založené na deliktní a smluvní odpovědnosti a na bezdůvodném obohacení?“

5 Pro podrobnější popis skutkových okolností, právní úpravy Společenství a vyjádření předložených Soudnímu dvoru se odkazuje na zprávu k jednání. Tyto části spisu jsou dále převzaty pouze v rozsahu nezbytném pro úvahy Soudního dvora.

K první otázce

6 Podstatou první otázky, kterou položil Bundesgerichtshof, je, zda pro účely použití čl. 6 odst. 1 úmluvy musí existovat nějaký vztah mezi žalobami podanými tímž žalobcem proti různým žalovaným a, v kladném případě, jaká je povaha tohoto vztahu.

7 Na základě článku 2 úmluvy mohou být osoby s bydlištěm na území některého smluvního státu, s výhradou ustanovení této úmluvy, „bez ohledu na svou státní příslušnost, žalovány u soudů tohoto státu.“ Oddíl 2 hlavy II úmluvy však stanoví „zvláštní příslušnosti“, na jejichž základě osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být žalována v jiném smluvním státě. Jednou z těchto zvláštních příslušností je i příslušnost podle čl. 6 odst. 1, podle níž může být osoba žalována, „je-li žalováno více osob společně, u soudu, v jehož obvodu má bydliště některý z žalovaných“.

8 Je namístě zdůraznit, že zásada stanovená úmluvou je zásadou příslušnosti soudů státu, kde se nachází bydliště žalovaného, a že příslušnost stanovená čl. 6 odst. 1 představuje výjimku z této zásady. Z toho vyplývá, že s takovou výjimkou musí být nakládáno takovým způsobem, aby nemohla zpochybnit existenci samotné zásady.

9 Tak by tomu mohlo být, pokud by žalobce mohl podat žalobu namířenou proti několika žalovaným s jediným cílem, aby byl jeden z těchto žalovaných odňat soudům státu, kde má bydliště. Taková možnost musí být vyloučena, jak také uvádí zpráva komise expertů, kteří vypracovali text úmluvy (Úř. věst. č. C 59, 5. 3. 1979, s. 1). Pro tento účel je nutné, aby existovala souvislost mezi žalobami podanými proti každému ze žalovaných.

10 Ukazuje se, že pro nejvyšší možnou míru zajištění rovnosti a uniformity práv a povinností, které členským státům a zúčastněným osobám vyplývají z úmluvy, je namístě povahu tohoto vztahu určit autonomním způsobem.

11 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že výše uvedená zpráva komise expertů se za účelem odůvodnění čl. 6 odst. 1 výslovně dovolává snahy o vyloučení možnosti, že by byla v různých smluvních státech vydána vzájemně protichůdná rozhodnutí. Tento hlavní zájem je ostatně zakotven v článku 22 úmluvy, který upravuje případ vzájemně souvisejících žalob podaných u soudů různých smluvních států.

12 Pravidlo stanovené v čl. 6 odst. 1 se tedy použije, pokud spolu žaloby podané proti různým žalovaným vzájemně souvisejí v okamžiku jejich podání, to znamená, pokud existuje zájem projednat je a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně protichůdných rozhodnutí v oddělených řízeních. Vnitrostátnímu soudu přísluší ověřit, zda v každém jednotlivém případě je tato podmínka splněna.

13 Je tedy na místě odpovědět na první otázku tak, že pro účely použití čl. 6 odst. 1 úmluvy musí mezi různými žalobami, podanými tímž žalobcem proti různým žalovaným, existovat taková souvislost, aby bylo účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně protichůdných rozhodnutí v oddělených řízeních.

Ke druhé otázce

14 Podstatou druhé otázky, kterou položil Bundesgerichtshof, je jednak zjištění, zda pojem „věcí týkajících se deliktu nebo kvazideliktu, používaný v čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy, musí být definován autonomně nebo podle použitelného vnitrostátního práva, a jednak zjištění, zda v případě žaloby založené kumulativně na deliktní odpovědnosti, porušení smluvního závazku a bezdůvodném obohacení může soud příslušný podle čl. 5 odst. 3 rozhodnout o těch částech žaloby, které nemají deliktní základ.

15 Pokud jde o první část otázky, je namístě poznamenat, že pojem „věcí týkajících se deliktu nebo kvazideliktu“ slouží jako kritérium pro vymezení oblasti působnosti jednoho ze zvláštních pravidel příslušnosti, jichž mohou žalobci využít. Jak rozhodl Soudní dvůr ohledně pojmu „smluvní oblast“ použitého v čl. 5 odst. 1 (viz rozsudky ze dne 22. března 1983, Peters, 34/82, Recueil s. 987, a ze dne 8. března 1988, SPRL Arcado a SA Haviland, 9/87, Recueil s. 1539), s ohledem na cíle a systematiku úmluvy a s ohledem na to, aby byly v nejvyšší možné míře zajištěny rovnost a uniformita práv a povinností, které členským státům a zúčastněným osobám vyplývají z úmluvy, je důležité, aby tento pojem nebyl vykládán jako pouhý odkaz na vnitrostátní právo jednoho, nebo druhého z dotčených států.

16 Pojem věci týkající se deliktu nebo kvazideliktu je tedy třeba považovat za pojem autonomní, který je nutné vykládat pro účely použití úmluvy především s odkazem na systém a cíle této úmluvy, a zajistit tím její plnou účinnost.

17 Aby bylo zabezpečeno jednotné řešení ve všech členských státech, je třeba připustit, že pojem „věcí týkajících se deliktu nebo kvazideliktu“ zahrnuje jakoukoli žalobu, která se dovolává odpovědnosti žalovaného a nesouvisí se „smluvní oblastí“ ve smyslu čl. 5 odst. 1.

18 Na první část otázky je tedy třeba odpovědět tak, že pojem „věcí týkajících se deliktu nebo kvazideliktu“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 úmluvy musí být považován za autonomní pojem zahrnující jakoukoliv žalobu, která se dovolává odpovědnosti žalovaného a která nesouvisí se „smluvní oblastí“ ve smyslu čl. 5 odst. 1.

19 Pokud se jedná o druhou část otázky, je třeba poznamenat, jak již bylo uvedeno výše, že „zvláštní příslušnosti“ vyjmenované v člancích 5 a 6 úmluvy představují odchylky ze zásady příslušnosti soudů státu, v němž se nachází bydliště žalovaného, které je nutno vykládat striktně. Je tedy třeba připustit, že soud, který je podle čl. 5 odst. 3 příslušný k rozhodování o části žaloby spočívající na deliktním základu, není příslušný k rozhodování o ostatních částech téže žaloby, které nemají deliktní základ.

20 Ačkoliv je pravda, že je nevýhodou, aby byly různé aspekty téhož sporu souzeny různými soudy, je třeba připomenout jednak to, že žalobce má vždy možnost podat svou žalobu jako celek u soudu, v jehož obvodu má žalovaný bydliště, a jednak to, že článek 22 úmluvy za určitých podmínek dovoluje soudu, u něhož byla žaloba podána nejdříve, rozhodnout celý spor, jakmile existuje vzájemná souvislost mezi žalobami podanými u různých soudů.

21 Za těchto podmínek je namístě odpovědět na druhou část otázky tak, že soud, který je podle čl. 5 odst. 3 příslušný k rozhodování o části žaloby spočívající na deliktním základu, není příslušný rozhodovat o ostatních částech téže žaloby, které nemají deliktní základ.

K nákladům řízení

- 22 Výdaje vzniklé vládám Italské republiky, Spojeného království, Spolkové republiky Německo a Lucemburského velkovévodství, stejně jako Komisi Evropských společenství, které předložily Soudnímu dvoru svá vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, přísluší tomuto soudu rozhodnout o nákladech řízení.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát)

o otázkách, které mu položil Bundesgerichtshof usnesením ze dne 27. dubna 1987, rozhodl takto:

- 1) Pro účely použití čl. 6 odst. 1 úmluvy musí existovat mezi různými žalobami podanými tímž žalobcem proti různým žalovaným taková souvislost, aby bylo účelné rozhodnout o nich společně, a zabránit tak vydání vzájemně protichůdných rozhodnutí v oddělených řízeních.
- 2) a) Pojem věci týkajících se deliktu nebo kvazideliktu ve smyslu čl. 5 odst. 3 úmluvy musí být považován za autonomní pojem zahrnující jakoukoliv žalobu, která se dovolává odpovědnosti žalovaného a která nesouvisí se „smluvní oblastí“ ve smyslu čl. 5 odst. 1.
b) Soud, který je podle čl. 5 odst. 3 příslušný k rozhodování o části žaloby spočívající na trestním základu, není příslušný k rozhodování o ostatních částech téže žaloby, které nemají deliktní základ.